

УДК 378.83

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ KEYС-МЕТОДУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

В.В. КАСАДЖИК

ВСП Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ

Коли суспільство починає прогресивно розвиватися та стрімко розвиваються сучасні технології, найціннішим скарбом цього суспільства, стає молоде покоління. Знань стало так багато, а професійні навички стали настільки різноманітними, що їх неможливо передати у повному обсязі в межах традиційних методів. У зв'язку з цим виникає потреба у використанні нових методів навчання. До числа таких методів відноситься кейс-метод (case-study) або метод ситуаційного навчання.

Всі галузі нашої країни, хочуть бачити фахівця, що вміє працювати в команді, здатний генерувати ідеї і технології їх впровадження, має схильність до інновацій, що вміє критично, оперативно та аналітично працювати з величезними обсягами інформації різних видів, володіє вміннями реалізувати теоретичні знання в умовах ризику, невизначеності рішень, взяття відповідальності, аналізу багаторівневих причинно-наслідкових зв'язків

Викладач, в свою чергу повинен допомогти здобувачеві освіти не розгубитися та не втратити свою індивідуальність в нестабільному суспільстві, виробити захисні механізми, навчити самостійно вирішувати життєві проблеми.

Тому всі викладачі стикалися з питанням: як зацікавити здобувача освіти своєю дисципліною? Людина захоплюється будь-якою діяльністю, якщо ставати безпосередньо суб'єктом, а не об'єктом цієї діяльності. Так і в навчальному процесі, здобувач освіти повинен бути суб'єктом, а не об'єктом. Навчання тільки тоді стає радісним і привабливим, коли здобувачі самі вчать: проектувати, конструювати, досліджувати, відкривавати, тобто пізнають свою майбутню спеціальність у повному розумінні цього слова. Пізнання через напругу своїх сил, розумових, фізичних, духовних, можливо тільки у процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності на основі сучасних технологій навчання.

Реформування системи освіти України, сучасні тенденції світової інтеграції зводять проблему розвитку особистості в ранг пріоритетних завдань. Тому велике значення набуває впровадження інтерактивних методів навчання і виховання, яке є ефективнішим засобом в опануванні сучасних технологій, підвищенні ефективності навчання і якості знань, формуванні життєвої і професійної компетентності сучасної молоді.

На базі Одеського технічного фахового коледжу функціонують кабінети викладання дисциплін зі спеціальності 182 «Технології легкої промисловості». Один з таких кабінетів має лабораторію «Технології виробів», де в свою чергу проводяться заняття та робота гуртка «Fors Furog» для здобувачів освітніх програм: «Моделювання та конструювання промислових виробів» та «Індустрія моди», охоплюючи 2-4 курси. Лабораторія оснащена сучасним обладнанням та має творчу атмосферу. Здобувачі мають змогу виготовляти свої вироби та представляти на різних

конкурсах, не тільки в межах міста, навчального закладу, але й в інших містах держави. Виготовлення виробів за власними творчими задумами є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і має на меті набуття здобувачем освіти професійних навичок та вмінь.

У наш час нових технологій, коли прогрес не чекає, а йде вперед, ринок праці вимагає високоосвіченого фахівця, мобільного, здатного до самонавчання та саморозвитку. Великий об'єм інформації та маленький проміжок часу для засвоєння дає здобувачеві вибіркового та пошукового типу засвоєння пам'яті. Але для продуктивних знань необхідно використовувати активні методи навчання. Ми пропонуємо використовувати кейсові технології у вивченні дисципліни «Технологія виробів», що в свою чергу дає максимальну користь для отримання високого рівня знань у здобувачів. При проходженні курсу студенти мають отримати певний перелік вмінь: на базі вивчення методичних матеріалів та придбання практичних навичок вміти виконувати різні види ручних стібків, ознайомитися з пристроями та роботою швейних машин, на основі вищеперерахованих знань уміти виконувати машинні строчки та шви (2 курс), вміти виконувати усі види кишень, виконувати вузли жіночого та чоловічого одягу, вміти збирати заготовку верху взуття різними швами (3 курс), виготовляти різні види одягу (4курс). Необхідність застосування кейс-методу у створенні колекцій одягу, взуття та шкіргалантерейних виробів, полягає в наявності у структурі кейс-методу суперечок, дискусій, аргументацій, він доволі сильно тренує учасників обговорення, вчить дотриманню норм та правил спілкування. Ще більше навантаження йде на викладача, який має бути достатньо емоційним протягом усього процесу навчання, вирішувати та не допускати конфлікти, створити обстановку співпраці та конкуренції водночас, і найголовніше, забезпечити дотримання особистих прав здобувача. Емоційний стан при цьому методі навчання доволі високий.

Кейс-метод стає модним та популярним. Особливість роботи викладача, практикуючого кейс-метод, полягає в тому, що він не тільки реалізує максимально свої здібності, але й розвиває їх. Основний зміст діяльності викладача включає в себе виконання декількох функцій навчальної, виховної, організовуючої та дослідницької. Вони сприймаються в єдності, хоча вбагатьох одні тяжіють над іншими. Якщо в реальній діяльності навчання ці функції досить часто реалізуються окремо, то в процесі викладання кейсів спостерігається їх органічна єдність. Складним завданням для викладача, що вимагає ерудиції, педагогічної майстерності і часу, є розробка кейсу, тобто підбору відповідного реального матеріалу, в якому моделюється проблемна ситуація і відображається комплекс знань, умінь і навичок, які здобувачі мають опанувати.

Відмінними особливостями кейс-методу є: опис реальної проблемної ситуації; альтернативність рішення проблемної ситуації; єдина мета і колективна робота з прийняття рішення; функціонування системи групового оцінювання прийнятих рішень; емоційна напруженість здобувачів. Здобувачі повинні вирішити поставлену проблему і отримати реакцію навколишніх (інших здобувачів і викладача) на свої дії. При цьому вони повинні розуміти,

що можливі різні рішення проблеми. Тому викладач повинен допомогти здобувачам міркувати, сперечатися, а не нав'язувати свою думку. Здобувачі повинні розуміти з самого початку, що ризик прийняття рішень лежить на них, викладач тільки пояснює наслідки прийняття необдуманих рішень. Роль викладача полягає: в напрямку бесіди або дискусії з допомогою проблемних питань; у контролі часу роботи; у спонуканні відмовитися від поверхневого мислення; у залученні всієї групи в процес аналізу кейсу. Викладач в разі ускладнень може узагальнювати, пояснювати, нагадувати теоретичні аспекти або робити посилання на навчальну літературу. Ситуаційна методика включає численні методи викладання, але перевага віддається методам стимулювання і мотивації навчально-виховної діяльності. Таким чином, кейс-метод можна представити як складну систему, в яку інтегровані інші, більш прості методи пізнання. У нього входять моделювання, системний аналіз, проблемний метод, ігрові методи та інші форми й методи викладання. При використанні кейс-методу в практичній діяльності слід пам'ятати про основні ідеї (принципи) цього методу: як зазначалося вище, кейс-метод призначений для отримання знань із дисциплін, тем, істина в яких неоднозначна; у процесі співпраці викладача та здобувача, зусилля останнього спрямовані не на оволодіння готовими знаннями, а на його вироблення; результатом такої діяльності є не тільки отримання знань, але й формування навичок навчальної роботи. Безперечно, такі навички будуть допомогати й у майбутній професійній діяльності здобувачів; важливою перевагою кейс-методу є і формування цінностей, життєвих установок здобувачів. Суть методу полягає в застосуванні отриманих знань при вирішенні практичних завдань, в умінні використовувати теорію на практиці. Він сприяє поглибленню знань, умінь, стимулюванню пізнавальної діяльності, дозволяє провести контроль і корекцію. На практичних заняттях з дисципліни пізнавальна діяльність студентів повинна пройти п'ять етапів:

1. Пояснення викладача, спираючись на засвоєні здобувачами теоретичних знань, він ставить завдання, чи задає ситуацію, яку необхідно вирішити, пояснює їм мету і завдання практичної роботи, яка буде проводитися.

2. Показ - інструктаж викладача щодо виконання певної дії. Роздає «кейси», які мають основну інформацію щодо проблеми.

3. Проба - виконання роботи окремими здобувачами, пошук рішень, дискусія щодо обраних, спостереження й допомога іншим у пошуку відповідей під керівництвом викладача.

4. Виконання роботи - самостійне виконання роботи всіма здобувачами, допомога викладача тим здобувачам, які погано справляються із завданням.

5. Контроль - оцінка роботи здобувачів: якості виконання, ощадливого ставлення до матеріалів, часу, швидкості й правильного виконання завдань. Виробниче навчання формує в здобувачів уміння організовувати трудовий процес: осмислювати цілі майбутньої роботи; визначити завдання та умови їх вирішення; скласти план, програму, графік виконання роботи; готувати матеріали й інструменти, здійснювати самоконтроль, самооцінку якості виконання роботи, вносити корекцію. Метод краще інших допомагає привчити здобувачів до сумлінного виконання завдань, сприяє формуванню таких якостей, як ощадливість, хазяйновитість тощо.

Ідеї кейс-методу досить прості:

1. Метод призначений для отримання знань із дисциплін, тобто немає однозначної відповіді на поставлене питання, а є кілька відповідей, які можуть змагатися за ступенем істинності; завдання викладання при цьому відразу відхиляється від класичної схеми і орієнтована на отримання не єдиною, а багатьох істин і орієнтацію в їх проблемному полі.

2. Акцент навчання не переноситься на оволодіння готовим знанням, а на його вироблення, на співтворчість здобувачів і викладача; звідси принципова відмінність кейс-методу від традиційних методик демократія в процесі отримання знання, коли здобувач по суті справи є рівноправним з іншими студентами і викладачем у процесі обговорення проблеми.

3. Результатом застосування методу є не тільки знання, але й навички професійної діяльності.

4. Технологія методу полягає в наступному: за певними правилами розробляється модель конкретної ситуації, що сталася в реальному житті, і відображається той комплекс знань і практичних навичок, які студентам потрібно отримати, при цьому викладач виступає в ролі ведучого, тобто в ролі диспетчера процесу співтворчості.

5. Безсумнівною перевагою методу ситуаційного аналізу є не тільки отримання знань і формування практичних навичок, але й розвиток системи цінностей здобувачів, професійних позицій, життєвих установок, своєрідного професійного світовідчуття.

6. У кейс-методі - долається класичний дефект традиційного навчання, пов'язаний із «сухістю», не емоційністю викладу матеріалу.

Кейс-метод - інструмент, що дозволяє застосувати теоретичні знання до вирішення практичних завдань. Кейс-метод підлягає ще більш детальному вивченню багатьох позицій як педагогіки, так і майстерності викладання вході викладання предметів зі спеціальності, адже розвиток легкої промисловості буде йти вперед, а необхідність у висококваліфікованих кадрах буде набирати обертів. Ми повинні придивлятися до здобувача - модельєра-конструктора та техника-технолога та розуміти, в чому він йде вперед, а де відстає, щоб своєчасно допомогти та направити на вірний шлях для досягнення кращих результатів у навчанні.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. / І.М. Дичківська// К.: Академвидав, 3-тє видання, виправлене, 2015—304 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» // Законодавство України про освіту: зб. законів. – К.: Парламентське в-во, 2014.
3. Педагогічні технології: теорія та практика / За ред. М.В.Гриньової). – Полтава, 2014. – С. 33 –47.
4. Основи, стандарти та результати методу кейс-стаді у професійному розвитку управлінців [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18487/.
5. Гребенькова Г. В. Кейс-метод у професійному навчанні [Електронний ресурс] / Гребенькова Г. В. // НМЦ ПТО в Одеській області.– 6 с.–Режим доступу: <http://docus/d/904577/>.
6. Стаченко О.В. Ефективність застосування кейс-методу у виробничому навчанні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://library.uipa.edu.ua/images/data/zbirnik/Statchenko.pdf.pdf>.